

SANT MAGÍ 2522

Jordi Ros

Quan t'ofereixen l'oportunitat d'expressar la teva opinió en un article, sense cap tipus de límit ni condicionant, un pot sentir-se afortunat i agraït, ja bé per la confiança com per l'interès, però a la vegada es tracta d'un repte proporcional i inversament difícil, doncs sempre m'he sentit còmode amb els condicionants, el nostre dia a dia és mou per un entorn completament acotat on estem acostumats des de la infància a que ens diguin per on hem d'anar i per on no, i d'aquí la reflexió que em porta a pensar en un tema massa sovint emprat de manera interessada, l'adoctrinament.

Si cerquem el significat de la paraula trobarem, per exemple, una definició a www.enciclopedia.cat que diu: *Acció de fer entrar algú en algunes doctrines, opinions, valors o models de comportament com a resultat de la propaganda o de qualsevol procés instructiu acrític propi d'un sectarisme cultural, polític o religiós.*

Com es pot apreciar en la pròpia definició, la paraula queda acotada en si mateixa en uns conceptes al meu entendre claus, per una banda l'expressió «fer

entrar algú» on clarament refereix que l'acció no és per tant voluntària del propi individu sinó que és fruit de la intervenció i voluntat d'un tercer, seguint amb el destí es pretén portar a aquesta persona «opinions, valors o models de comportament» i en especial alterar el seu comportament, doncs realment és on poden treure'n rèdit (comprar, votar, treballar, oci...). També defineix el mitjà emprat per aconseguir-ho «la propaganda» i finalment designa qui ha estat usuari habitual d'aquest mètode «Sectarisme cultural, polític o religiós» i en mancaria molts d'altres com per exemple el món empresarial i econòmic.

Dit d'una altra manera, podríem estar dient que des de que el temps és temps, sempre hi ha hagut persones que han induït a altres persones a pensar d'una determinada manera per aconseguir-ne comportaments controlats; les causes, òbviament, han estat diverses i amb intencionalitats que van des de les més perverses i destructives a altres més ben intencionades. Però no hem de menystenir l'altre mitjà que fa referència i del que s'aprofiten i que, a la vegada, per mi és la clau de volta de tot plegat: «qualsevol

procés instructiu acrític». Ho vull recalcar perquè és en si mateix el caldo de cultiu d'una societat adoctrinada, quan els membres que la formem perdem l'hàbit crític i racional de valorar la informació que ens arriba i ens tornem vulnerables. Tots sabem que raonar requereix el seu esforç i sabem que a alguns els costa més que a d'altres, i si ho enfoquem a una mirada al nostre entorn, observarem tots plegats que cada cop vivim en un món més aïllat on el debat entre persones massa sovint queda reduït a veure el debat que fan altres en tertúlies que observem a través dels mitjans de comunicació, on les relacions socials queden reduïdes a les que ens ofereixen els dispositius mòbils i les seves xarxes socials o a grans corporacions que controlen l'entreteniment i que generen continguts tant atractius que ni tan sols ens cal parlar amb la família. És tan pervers el sistema, que inclús es nodreix dels propis usuaris que creen continguts tan sols per uns «like», o el que és el mateix, per unes “palmadetes” a l'espallla per mantenir alta la dopamina. Les plataformes cada cop controlen millor les conductes dels usuaris per mitjà de la intel·ligència artificial on ens agrupen pels nostres patrons de conducta i senzillament localitzen els continguts que hem de veure o no i, certament, creieu-me si us dic que em fa por pensar que aquest engranatge ja comença a funcionar de manera autònoma com si es tractés d'un ésser viu sense control, semblant el mateix «Gran Germà» del llibre «1984» de George Orwell, però on ja ni tan sol els creadors poden controlar-ne el resultat, on podríem identificar-nos amb el seu personatge principal, en Winston.

En fi, reduïm la nostra interacció so-

cial fins a tal punt que ara no cal que els adoctrinadors hagin de dedicar un temps exclusiu a cadascun de nosaltres, ja som nosaltres mateixos qui entrem en la seva dinàmica i lentament sense adonar-nos-en, bevem de les seves idees tot digerint quantitats ingents d'informació sense emprar el pensament crític i ja sense plantejar-nos al final si allò que ens diuen pot ser o no ser. Senzillament escollim d'entre les idees que normalment són sovint intencionadament polaritzades i ens quedem amb la menys dolenta, normalment sense mirar si n'hi ha una altra.

Per posar exemples que ens rodegen de ben a prop solem sentir a parlar de: immigració, llibertat sexual, religió política, etc..., on per algun motiu ens trobem pressionats a situar-nos en una o altra banda, en el costat bo o en el dolent. Si ho mirem amb detall veurem que en tots existeixen multitud d'aspectes que, de manera desglossada i en ells, podrem veure aspectes positius o negatius i en alguns casos un mateix aspecte pot ser a la vegada els dos. Permeteu-me comparar-lo a la afamada teoria del Gat de Schrödinger, que molts científics encara actualment discuteixen, el cas proposat pel físic Erwin Schrödinger que en un experiment mental proposava analitzar que passaria si en una caixa i completament aïllat de qualsevol efecte extern, es posés un gat viu amb un complex dispositiu quàntic que tindria la possibilitat de matar el gat en un 50% de les vegades al cap d'un temps o de deixar-lo viu en l'altre 50%, de tal manera que al tenir les mateixes possibilitats i passat un determinat temps, un observador extern no tingués manera d'esbrinar si el gat estaria viu o mort, i que, degut

a la vulnerabilitat del sistema, el sol fet d'intentar observar-lo obrint la caixa o per mitjà de qualsevol interacció podria provocar que el desenllaç fos un o l'altre, implicant que el resultat fos científicament invàlid. Per tant, posteriorment, en l'anomenada interpretació de Copenhaguen, a nivell científic es va proposar que era millor considerar el gat viu i mort a la vegada. Aquesta teoria certament ens pot ajudar a entendre que moltes vegades les realitats que alguns interessats ens aporten sobre alguns temes no són, ni han de ser interpretades necessàriament com veritat o mentida absoluta. De vegades tan sols el fet d'examinar-lo o discutir-lo ja altera el resultat/percepció i si aquest instrument d'anàlisi pot ser influenciat per una persona o col·lectiu que ja intenta induir a un resultat ja tenim una manipulació en tota regla.

El que podem extrapolar per tant, és que cal de manera constant fer un pensament crític sobre tota la informació que rebem. Aquest enorme esforç implica una societat madura i preparada des de la infància, de tal manera que permetria crear una veritable vacuna en el període adult contra la manipulació i contra els extremismes on ens estem abocant. Però una vegada més, l'experiència ens demostra que l'ensenyament està massa influenciat pels lobbys, altrament anomenats grups de pressió, i que com a mostra està que qui més qui menys, tots els partits polítics quan ascendeixen al poder tenen clares temptacions de controlar la cartera d'ensenyament, i com a mostra tenim la delicada situació de l'assignatura de filosofia, que sense culpar a ningú en concret podríem dir aquella cèlebre frase de: «Entre todos

la mataron y ella sola se murió».

Continuant doncs amb els exemples extremadament polaritzats, ens trobem el debat sobre la llibertat sexual on, per part d'alguns col·lectius d'una i altra banda, pretenen induir a un posicionament únic i monolític, evitant entrar al fons de l'assumpte; la llibertat individual de les persones com éssers sense raça ni gènere i de les llibertats, drets i també deures universals, associats a una cultura del respecte i des de la perspectiva d'una societat avançada on cada persona pugui escollir el seu camí sense afectar els drets dels altres. En aquest tema hi ha avui qui és tolerant, però també qui pretén mantenir un sistema tradicional generant odi a nous corrents promovent o acceptant comentaris homòfobs, racistes o masclistes i també d'altres que, aprofitant un cicle de predominança en els medis, puguen les quotes de visibilitat de la seva percepció del món, incidint en la infància de manera barroera, confonent en alguns casos als infants, fent-los inclús dubtar del seu gènere en temes que encara no els toca o inclús intentant eliminar el gènere de les paraules com si la inclusivitat fos tan sols un problema de lèxic, quan en el fons es tracta de respecte i llibertat. Sovint a la pugna per preservar les quotes de pensament en cadascuna de les diverses postures acostuma a portar a un distanciament i posicionaments inflexibles i totalitaris.

També ens trobem en la, novament barroera, integració necessària de la immigració en la nostra societat, amb una innecessària pèrdua d'identitat pròpia, per exemple, intentant canviar el nom de festes populars pròpies i que formen part

de la nostra cultura i els nostres orígens i que a la vegada, com deia el cantautor Raimon, formen part de la nostra identitat. A qui se li va ocórrer pretendre canviar el nom de vacances de Nadal per vacances d'hivern? O les de setmana Santa per vacances de primavera, setmana blanca, etc...? Possiblement algú pensa que és menys lasciu o més inclusiu, a la vegada que possiblement aquest algú, també en un gest equànim, pretendria contemplar de silenciar les tradicions dels nouvinguts per fer l'escola un lloc escèptic a qualsevol idea de religió, no fos cas que Karl Max tingués raó amb el seu sentenciament de que «la religió és l'opi del poble. Per una banda es pot observar un cert ressentiment i altra vegada un altre intent de control per part de lobbies, on un pensament crític ajudaria a diferenciar del que és cultura i el que és religió de tal manera que cadascun pugués escollir el seu camí en una societat laica, però sense menystenir la posició oposada ni intentar canviar els fonaments de la nostra societat.

I lligant amb l'objecte inicial del meu escrit, que és la celebració de la Festa de Sant Magí, i que demostra novament com la tradició cultural i religiosa conflueixen en harmonia en la nostra societat, no m'agradaria imaginar-me en el futur que a la festa de Sant Magí, a algú se li passés pel cap de dir-li, per exemple, «festa de la caminada a la font», obviant tota la història cultural àmpliament recuperada i preservada en aquests llibrets anuals.

Finalment assenyalaria que cal ensenyar més a raonar i entendre el que ha fet que aquestes tradicions siguin vives fins els nostres dies, per comprendre com pensava la gent abans i com ho integrem

en el nostre dia a dia. Cal estar oberts a tots els corrents de pensament que, a la vegada, han de ser sempre benvinguts i han d'incorporar-se en aquest complex mapa que és la nostra societat cada vegada més plural. En fi, hem de saber mantenir el nostre llegat per evitar ser manipulats i que juguïn amb la nostra història, la nostra cultura i les nostres creences. Ja sabem tots que la història l'escriu sempre el guanyador i d'aquí que al llarg dels temps haguem perdut gran part del nostre patrimoni cultural i històric. A la vegada, mentre intentem preservar el nostre passat, possiblement haurem de preparar-nos per preservar també el nostre present, doncs en una societat com la que vivim possiblement caldrà, en el futur, veritables arqueòlegs que hauran de cercar entre la impressionant quantitat de dades que anem desant de manera desordenada i anarquista en servidors de dades escampats arreu del món i que gran part d'aquestes dades, seran víctimes de l'obsolescència i l'oblit, algunes esborrades a favor d'altres més predominants i repetides que substituiran la percepció del món actual, complicant enormement que en el futur puguin esbrinar realment com pensàvem en la nostra era, entre tanta postveritat i tantes mentides que anem consolidant. I qui sap, si aquest petit espai literari que ens ofereix la festa de Sant Magí, ajudarà aportant el seu petit gra de sorra per preservar, ni que sigui una petitíssima part d'aquest enorme trencaclosques tant complicat, que es trobarà d'aquí a més de 500 anys algun possible investigador en la seva recerca per intentar entendre com pensàvem i com vivíem a Cervera, a la Segarra i a Catalunya al s. XXI, i a qui em permeto felicitar per trobar aquestes

ratlles, no tan sols pel fet de no estar connectat a algun entorn virtual segurament més temptador, que de segur m'imagino que hi serà, sinó per l'interès de pretendre comprendre un món que ja és prou complicat pels que el vivim. Tant de bo pugui

percebre que tot i que l'adoctrinament ha estat, és i serà part del nostre dia a dia, en el nostre temps encara teníem espais de expressió on lliurement comentar i opinar sense límits ni condicionants.